

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

26. Miss. fratris Almeidae Cangonina[m], & in arcem Echandomi, seu
Eseiandoni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

26.
 Miss. fratris
 Almeida
 Cangoninã,
 & in arcem
 Echandoni,
 seu Escian-
 doni.

Obitis vicinæ insulis, & confirmatis vbique Christianis in proposito sanctitatis, morbo pressus Almeida Funaium se retulit Augusto desinente, Cangoximam versus ad novos labores post mentem tertium iter initurus. Funaium siquidem inde tunc venerat vt fatetur Manuel Mendoza Lusitanus onerariæ præfectus, quæ Tomarini, portu Sazzumæ Regni negotiabatur, per eum Rex literis conueniebat Turrianum, rogans aliquem ex Patribus ad se mitti, diuinæ legis animarum seruatricis præconem, suis id prærogatiuo iure, & præscripto deberi, ex quo primum illuc ex India applicuisset Xauerius, & in possessionem illius Regni primam Christianismum induxisset, editis in eo sudorum suorum primigeniis partibus. Negligenda non erat Turriano tam potens, & æqua petitio, ac si facta promissis accederent, ad Euangelij propagationem tam utilis, actis Deo & Xauerio gratiis, cuius eo in Regno post tot annos eximia caritas in novos tunc ignes exurgebat; eo Almeidam destinatum adolescente integritatis exploratæ, & iam aliquandiu in Societatis, quam prenabat, ministeriis versato, hyems erat perfrigida, & interclusi niue, quibusdam in urbibus vicorum commentus, vt sit in alpibus, aperiendi erant fossorum manu, sed neque his, neque aliis periculis frigidibus, idcirco lentiùs eorum incessit pietas, saluique tandem attingere ditionem Echandoni Principis, arcemque illam portentosam viua in rupe intus, & vndique incisam quam tertio libro depinximus. Superstes etiam tunc erat Echandonus cum vxore; & sene optimo cuius probitati Xauerius ante annos tredecim, Christianos illic à se ablutos crediderat, hic ad conspectum Almeidæ festinare, collo iniicere brachia, præ gaudio flere; rogitare de sancto Patre? quibus Almeida, illius mortem, edita per illum prodigia, expers putredinis, & integrum corpus edisserit, vicissim ille virtutes refert, & miracula quæ suis oculis spectarat; eiusque quod illic religiosè seruabatur ostendit flagellum, & autographum libellum quo illic fidei vitæque Christianæ summam reliquerat, additque vtroque illius pignore, tunc quoque grandia patrari, biduo quod frater Almeida in arce substitit, nouem sacro lustravit baptisate, & in iis aliquos Principis filios; illuc postea vt dicitur, maiori otio rediturus, inde igitur progressus Cangoximam, Regi literas à Turriano reddit, & sermonem coram pertexit bene longum de mysteriis Christianis, quæ non arbitratus populo palam & prius edicenda, quàm itinere duorum dierum, Tomarini adisset Lusitanos, mare in Indiam quamprimùm remensuros, eundi copiam à Rege accepit, simulque ad Patrem Quadrium nostris in India Præfectum, epistolam quam Lusitani ad eum perferrent, quæ significabat ardentem cupere ditiones suas non minus Deo quàm sibi mancipari, eam vtrumque ventura sit, styli Iaponici saluam ignoranti, nihilo secius bona fide hic reddo. [Applicuere, inquit, ex Bungo in hoc meum Regnum, P. Turriani fratres duo quos ob animi generositatem, & efficaciam docendi, cæli tonitrua nomino, miror potissimum, quòd tam semotis è tractibus ausi sint huc iter suscipere; imitati sunt enim quantum

intelligo

intelligo ex Lusitanorum navigatione, Lunæ cursum, quæ orbem circum, cum hic nondum ulli conspicerentur Christiani, nec virtus nec probitas concipiebantur, omnia otium, & boni contemptus, nunc ab iis hominum excitatus est torpor tanquam flabellis auram mouentibus. meretur hoc meum Regnum, ut Patres Nauabangi libenter in illud commeent; nam si alibi fortè maris decessus patientur, hic nunquam non pleno, & commodo mari nauigaturi sunt. Christiani nostri, Patrum præsentia dum carent, ad crucem confugiunt, ab iis erectam, & eius aspectu illorum absentiam consolabilius patiuntur: mihi regimini hoc iis destitutum, cælum videtur stipatum nubibus; & Sol deficiens, meraque obscuritas. Non possum satis mirari Lusitanos cum illos suis in nauibus contemplor, quod cum huc veniant tam procul, immensaque sit India, tantis tamen ipsi leucarum tot millium spatii à via non aberrent, sed rectò in has Regni mei angustas insulas cursum tendant. Stupreo pariter Lusitanos gentem clarissimam & gloriæ cupidam habere Sacerdotes qui primas licet in iis cum teneant, huc tamen pro Deo nauigant ut sint ad bibendum aqua tepida contenti, quod tanti facio, ut iis carens, meis fontibus non fruatur, sed siccus exarescam, durantur sine iis in gelu meæ aquæ, illorum aduentu liquefcent, poteruntque non ægrè transmitti; ad hæc nobis gratissimum accidet Regnum nostrum Lusitanis frequentari, quos bonæ fidei, & probos esse compèrimus: nullas debent apud nos timere iniurias, quin esse potius de nostra beneuolentia, & fauore securi, pares siquidem illis ab orbe condito nunquam hic vidimus: nec est quod illos ab his locis, prædonum metus aliò auertat, non sunt enim prædones ubi sunt Christiani. R. V. quanto citius poterit Patres ad me mittat, ego defixo in littus, animo illos operiar.] Tomarini has literas Almeida ferendas in Indiam credidit Lusitanis, sed eorum complures vel conditio ciborum, vel intolerandum extraneis frigus cum morbo abieciisset, suam iis statim impendit curam, & siue ars fuerit, seu donum sanandi, quod aliquoties iam indicauimus familiare huic fuisse, intra diem quintum & decimum valetudinem ac vires restituit, aliquos ibidem initiauit baptisate, nauique iam ventis parata, Turriani dictata nauigaturis seruanda tradidit, atque imprimis seruatum Sinensium in Iaponia, empta ergastula ut amouerentur ab oculis vectorum effecit, & in ima naui sera clauderentur, cuius binas clauas, maturis senibus, probisque commisit, quotidiana pietatis pensa de communi omnium assensu præscripsit, supplicationes item, ieiunia, & subsidia in egenos, cunctisque Deo enixè commendatis, ipse Cangoximam; illi in Indiam rediere, mensium quatuor sementi Cangoximæ, messis auarè admodum retulit; etsi forte non sit habenda parcior si magis præstantia hominum spectetur quàm numerus; in iis enim duo præcipui aulæ regiæ optimates cum familiaribus aliquot adiunxere se Christianis. Rege non modo non inuito, sed auditum de fidei rebus Almeida, probante, admirante, & ad vltimum exclamante *Хохима! hoc est*

verè res sancta! quod etsi ultra hunc sterilem, eius ad plausum non exiit; profuit attamen nonnullis, maximè aulicis; quos interioris numinis afflatu ad fidem iam pronos, audere docuit absque metu, eamque apertè complecti, quam Rex suo ut ira loquar oraculo sanxisset. Ipsos quin etiam Bonzios, quamvis principio trahebat, exoticæ scientiæ curiositas inanis, & multi erant in quærendo, de Deo & ipsius lege, sed eò euasit hæc percontatio, & indagatio, ut præclare de religione sentire inciperent, & noctes integras fratrem Almeidam de illa tractantem detinerent. Hinc multorum ex iis omnino sequebatur salus, nisi cum lege Christiana voluissent, ritus sibi aliquos permitti, Ethnicum redolentes, tunc saltem cum festis quibusdam adesse illos Regi oportebat: sed nefas iudicatum, Christo Belial sociare, quare in sua hædere superstitione; aliquanto ulterius promouit alius, clarus natalibus, Bonziorum doctrinis locuples, & tribus illorum Præfectus cœnobii: hic dum inter Iapones Xauerius ageret multa ex eo percuperat scitari de Deo, & natura, sed carens interprete, nunquam potuerat, nunc ubi de Almeida rescituit, assiduus cum illo esse, & fatigare hominem nullo sine de causis imbrium, & ventorum, terræ motu, & similibus, quæ vulgo Iapones interrogare consueuerant, ex quo fiebat ut quamuis Almeida non esset literatus, tantum tamen in iis didicisset, quantum opus erat, ut ab Iaponibus horum planè ignatis, pro magistro auidè audiretur. Sed breui ex natura, rerumque ordine postremo, tanquam vestigiis, Bonzium induxit ad agnoscendum illarum opificem, & conseruatorem, motus illarum vicissitudinem; inde ad futuram post hanc vitæ cogitandam immortalitatem, probis quidem in cœlo beatam; sceleratis apud inferos miseram; illam nobis redemptoris aduentu, & morte partam; ab hac nos eodem pretio liberatos, nec prius desiit quàm veri efficacia conuictus Bonzium fateretur Deum, esse vnum ac verum quem adorarent Christiani; se Xacam, & Amidam, omnesque Iaponum fabulas habere pro nihilo; animo, denique, quod solum tunc poterat esse Christianum. Hinc se animarum quinque & triginta, felici præda auctus Almeida, in arcem retulit Echandoni Principis, ubi sacro Baptismo septuaginta lustravit infideles: vitam, quod ante innuebam, viuebant eiusmodi, arcis illius incolæ Christiani, ut ab iis piorum sensuum plus Almeida duceret, quàm illis tribueret, nullum æque cœnobium religiosæ familiæ tanta queat gaudere consensione animorum; tanto affectu in diuina, tam intentis in omnem virtutem studiis. Multi erant in vltro demandis corporibus propriis, viri, fœminæ, pueri; quibusdam placebat sylvarum recessus, ubi soli per aliquod tempus, inedia & precatione pascabantur. Deerat tamen iis Sacramentorum vsus, magistri de-erant, monitoresque diuinorum, præter bonum senem, quem tanto ante Xauerius, suo loco iis præfecerat; & alium acutissimi ingenij hominem, qui mundi creati vniuersam historiam, ad Christi tempora, eleganti

eleganti stylo Iaponicè scripserat, huius vnum aut alterum caput collectis vna Christianis legebat, Echandoni filius natu maior, sacris olim à Xa- uerio ablutus. Libri exemplar (ranti opus fecerat) Almeida petiit, ob- tuitque ipsomet ab auctore; qui licet quinque supra quinquaginta consta- ret foliis grandibus, sitque Iaponum formatu difficilis character, illud ta- men sesquidie absoluit. Post hæc sanctis illis Almeida prolixè salutatis, Cangoxiua quo se receperat, breui reuocatus est in Bungum, vt à Turria- no mitteretur ad fidei facem regnis duobus inferendam, horum aditus pandebat diuina benignitas, viri magnanimi egregia opera, quæ multis va- ria, mirisque casibus, digna est quæ ab initio cognoscatur.

Qua Saicocus, insula, siue vt vocatur ab aliis Scinus occidentem spe- ctat, longo tractu potest peninsulam efficit, scinditurque in quatuor brachia, horum quod situm est ad septentrionem, contiguum insulæ, re- gnum Omuræ continet, ab aliis Vomuræ, vel vmbre nominatum, latine *ingens locus*, et si est angusti circuitus, & Regi Arimæ, cui ab austro confi- ne est, olim veditigale, huius Rex moriens anno lapsi sæculi quinquage- simo, filium reliquit ex Sinenfi susceptum pellice, proin à Regina & duodecimviratu (penes quos rerum administratio) natalium vitio re- gni spe exclusum, quanquam id Regio sanguini delatum vt in Goto ditio- ne quadam modica potiretur, ex qua more Iaponum Gotondonus dictus est. Regem Omuræ defunctum propinquitate regni & generis contin- gebat Chengandonus Arimæ Rex, duorum parens liberorum, quorum natu maximum Icatam seu Regem, iam decrepitis dixit; alterum no- mine Chumitandam, priuata contentum fortuna, species, supra Iapo- nem eximia ornabat; animus Europæo quam barbaro propior, libera- lis, officiosus, comis, & forti concolor in quam euectus est; nam à Re- gina Omurenfi adfuit in filium, consulto procerum & populi, Rex ac- clamatus est: iam duodecim regnabat annum, cum in eius manus inci- dit libellus à P. Villela compositus quæsitæ Iaponum continens, & res- ponsiones quibus diluerat seorsum singula; huius ergo libri lectitatio- ne, vel iis etiam quæ ex seruido Christiano, fratre Præfecti Omurenfis, de Christi lege sapius audiebat; sic erga illam affectus est, vt acceden- te item spe commodi nonnulla, daret in Bungum literas ad P. Turria- num, quibus illi vnum è suis portibus ad Lusitanorum commercia defe- rebat inimmunem ab anchoratio, & quouis alio veditigali; tam plenè verò Christianorum vsibus addictum, vt intra duas ab ipso leucas domum fi- gere fas esset nemini nisi Christiano, vel Turriano annuente. Vocochura portui nomen est, Firando abest milliari vigesimo altero; leucas exteri- ori ambitu duas claudit intrus scindit se in reductos sinus, multosque in vno portus aperit minores, nihil potest illic ventorum vis noxia, fau- ces illius à tempestatibus parua insula defendit, & ab alto irruentes frangit: portenderant quædam, Chumitandæ consilium signa, vul- garibus maiora; ad insulam enim cum applicuisset Petrus Barretus nobilis Lusitanus, tribus primam sub noctem continentibus diebus

27. *ch*
Vocochura
portus à Re-
ge Turriano
datur ad
fund. illic
Christiani-
tatem.